

10. oktober 2008

Forsvarsbudsjettet for 2009

Lyspunkter, men trolig fortsatt reduksjoner i landforsvaret.

Det er to positive trekk ved forsvarsbudsjettet for 2009: Bedre realisme i beregningsgrunnlaget enn tidligere, og en reell økning av budsjettet på kanskje 400 mill kr. "Kanskje" refererer seg til at det er flere forutsetninger som utenforstående vanskelig kan gjennomskue, men det er ikke tvil om at budsjettet innebærer en reell økning. Økningen er ikke stor nok til å hindre at forsvarsbudsjettets andel av det samlede statsbudsjettet fortsatt er synkende, nå snaut 4%. Gitt forsvarets svake stilling i det politiske miljø, reflekterer dette allikevel godt arbeid fra Forsvarsdepartementet i konkurransen om midler i "valgbudsjettet".

Usikkerheten om den videre utviklingen i Forsvaret dreier seg om tidligere kjente forhold:

- Dekker den reelle budsjettøkningen på 400 mill kr kostnadsøkningene for den vedtatte struktur og oppgaver? For SKJOLD-klassen alene budsjetteres 418 mill kr (i investeringer) i 2009. Hva med de øvrige utgiftene som budsjettveksten til 800 mill kr over fire år skulle dekke? Påløper ikke de også fra 2009?
- Det hevdes i muntlige orienteringer at budsjettet innebærer kompensasjon for Forsvarets eksternt drevne kostnadsvekst som overskrider alminnelig pris- og lønnskompensasjon. Blir dette virkelig gjennomført? Det fremgår ikke av budsjettproposisjonen.
- Håndteringen av "etterslepet", dvs. det forhold at Forsvaret ved inngangen av den nye fireårsperioden (fra 2009) er i budsjettmessig ubalanse. Forsvarssjefen har tidligere opplyst at ubalansen utgjør 2,6 mrd kr, men dette tallet vil variere med forutsetningene som legges til grunn for beregningen. I alle fall er det et meget betydelig beløp. Hvilke "grep" planlegges for å fjerne ubalansen i løpet av fireårsperioden, slik det er opplyst at man vil gjøre? Beløp av denne størrelse ligger langt utenfor hva man kan oppnå med rasjonalisering, så noe må åpenbart vike.
- For 2009 forutsettes det "frigjort" 475 mill kr som resultat av forutsatte, men ikke detaljplanlagte rasjonaliseringstiltak. Her må man være stødig på hånden. Reduksjon av utgifter øker ikke inntekten, selv om det naturligvis gir

handlefrihet mht. disponeringen av den. Viktigere er tidspunktet for realiseringen av rasjonaliseringsgevinstene. Det har vært et gjennomgående problem at gevinstene er forutsatt realisert i gjennomføringsåret, mens de ofte ikke realiseres fullt ut før året etter, eller senere. Kan man ha tillit til at det går bra denne gangen?

- Marinens driftsbudsjett er øket reelt med 90 mill kr, knyttet til innfasingen av de nye fartøyene. Men driftskostnadene for de nye fartøyene slår ikke fullt ut før i senere år, når fartøyene kommer i normal drift. Spørsmålet som stadig er ubesvart er hvor store disse driftskostnadene vil bli, og hva som skal reduseres innenfor forsvarsbudsjettet forøvrig for å dekke dem. Men dette problemet blir altså ikke akutt i 2009.

Til tross for budsjettproposisjonens gledesbudskap om styrking av kapasiteten på nær sagt alle områder, fremstår pengebildet mindre troverdig. Spesielt uklarhetene mht. salderingen av "etterslepet" gir grunn til å anta at vi står foran videre nedbygningstiltak. Som tidligere redegjort for (Tjodareik 26. april) er det sannsynlig at det må gå ut over Hæren. Riktignok ble HV's budsjett for 2009 redusert med 129 mill kr pga omorganisering og reduksjon av øvelser, men det er vanskelig å se hvordan slike reduksjoner skal kunne fortsettes.

- - -

Som et apropos gir budsjettproposisjonen indirekte en indikasjon på karakteren av den strukturelle nedbyggingen av Hæren. Indikasjonen finner man under overskriften Prosjekter som avsluttes. Her nevnes bl.a. prosjektene 5013 Divisjonsartilleri og 7802 UAV – ubemannede luftfartøy. Det første dreier seg om avhending av rakettkastere anskaffet fra midten av 90-årene som med et oppgraderingsprogram har kostet omkring 4 mrd kr. Det andre er et ennå ikke gjennomført prosjekt for anskaffelse av ubemannede rekognoseringsfly, såkalte "droner". Felles for begge prosjektene er at de representerer de mest moderne systemer på sine felt, etterspurt av de fleste armeer. Når vi ikke vil ha bruk for slike systemer, skyldes det i flg. proposisjonen at de ikke vil passe i den nylig vedtatte strukturen for Hæren. Med andre ord: Hæren vil i fremtiden bare kunne operere med så små og spredte avdelinger at den ikke kan betjene seg av tyngre ildstøtte og flybåren rekognosering. Dette sier mer om utviklingen av Hæren enn om betydningen av rakettartilleri og ubemannede rekognoseringsfly. Når alpinisten ikke lenger har krefter for slalombakken, er det fornuftig å avhende å avhende skiutstyret.

J